

REMISSYTTRANDE

Arbetsmarknadsdepartementet
Diarienum: A2014/2465/ARM

Stockholm den 2014-11-18

Bankinstitutens Arbetsgivareorganisation (BAO) yttrande över Arbetsmarknadsdepartementets betänkande "Registerutdrag i arbetslivet" (SOU 2014:48).
Ärendenum: 401

BAO motsätter sig sammanfattningsvis utredningens förslag.

BAO:s synpunkter bygger på att utredningens förslag innebär osäkerhet avseende arbetsgivarens möjlighet att säkerställa så centrala funktioner som samhällets betalningsströmmar och att allmänhetens förtroende för och trygghet med det finansiella systemen upprätthålls.

BAO delar utredningens uppfattning att det vid registerkontroll ska föreligga en avvägning mellan arbetsgivarens intresse av att kunna kontrollera genom registerutdrag och den enskildes rätt till skydd för den personliga integriteten. Registerkontroll ska därför framstå som proportionerlig i förhållande till sitt ändamål och till de motstående intressen som kan finnas.

Däremot delar BAO inte utifrån branschens perspektiv utredningens uppfattning att frågan i dag utgör ett problem. Enligt BAO:s uppfattning föreligger en väl etablerad praxis innebärande att åtgärder – inklusive begäran om uppvisande av registerutdrag - som i sig kan uppfattas som integritetskränkande behandlas med största möjliga respekt, och att eventuella åtgärder inte vidtas utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det berättigade ändamålet i varje enskilt fall.

BAO delar även utredningens uppfattning att den som avtjänat sitt straff ska ha en rimlig möjlighet att återanpassa sig i samhället och försörja sig.

Däremot ställer sig BAO frågande till vad som synes vara utredningens uppfattning att den möjligheten på ett allvarligt och integritetskränkande sätt försvåras för det fall den som dömts för ekonomisk brottslighet under den period sådan brottslighet kan återfinnas i ett registerutdrag, i vissa fall får söka möjligheten till återanpassning och försörjning på andra delar av arbetsmarknaden än inom den finansiella sektorn.

BAO:s ställningstagande ska ses i ljuset av att arbetsgivare inom den finansiella sektorn i dag har lagstadgad skyldighet (Lag 2005:405 om försäkringsförmedling) att försäkra sig om att medarbetare som sysselsätts med arbete som faller under lagen inte förekommer i belastningsregistret, vilket även utredningen framhållit.

BAO:s ställningstagande ska även ses i ljuset av att den finansiella sektorns verksamhet dels står under tillsyn av Finansinspektionen och dels omgärdas av ett ständigt utökat antal regler och förordningar. Både Finansinspektionens tillsyn och regelverken syftar till att säkerställa stabilitet av de finansiella systemen och aktörerna i ett nationellt perspektiv och att säkerställa medborgarnas förtroende och tillit till systemen.

Som ett aktuellt exempel på de krav som ställs på aktörer inom den finansiella sektorn kan nämnas Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om hantering av operativa risker (FFFS 2014:4). Föreskriften ålägger angivna aktörer, bl. a banker, att bedriva ett systematiskt säkerhetsarbete för att förebygga och upptäcka hot, oegentligheter och brottsliga handlingar som kan uppstå i verksamheten. Föreskriften ålägger inte arbetsgivaren samma uttryckliga skyldighet som Lag om försäkringsförmedling att medarbetare som arbetar med säkerhetsystemen ska uppvisa ett utdrag ur belastningsregistret. Enligt BAO:s uppfattning står det sig främmande för den allmänna rättsuppfattningen att arbetsgivaren skulle vara förhindrad att kontrollera att de medarbetare som arbetar med säkerhetsarbetet inte själva är brottsligt belastade. BAO ställer sig även tveksam till att arbetsgivaren kan anses uppfylla föreskriften utan en sådan registerkontroll.

BAO ställer sig även frågande till utredningens förslag utifrån att det innebär att det inte längre skulle vara möjligt att genomföra registerkontroll på andra viktiga nyckelpersoner som exempelvis ekonomichefer och controllers.

Inom den finansiella sektorn upprätthålls några av de mest centrala samhällsfunktionerna i form av betalningssystemen, möjligheterna till finansiell placering och finansiell rådgivning. Inom ramen för dessa verksamheter hanteras stora ekonomiska värden och tilliten till och behovet av att transaktioner inom dessa kan fortgå utan störning eller brottslig påverkan är avgörande ur såväl nationell synvinkel som för den enskilde individen.

Att arbetsgivare inom den finansiella sektorn enligt utredningens förslag kommer att vara förhindrade att undersöka brottslig belastning inför en anställning riskerar medföra allvarliga negativa konsekvenser för allmänhetens förtroende för de finansiella systemen. Förslaget innebär att en mycket viktig faktor för att undvika brott inom betalningssystemen lyfts bort. BAO tror inte att det är möjligt att vinna allmänhetens förståelse för att inte alla åtgärder vidtagits för att säkerställa att exempelvis finansiell rådgivning inte lämnas av någon som begått bedrägeri, stöld eller våldsbrott. Det är tveksamt om de situationer som skulle kunna uppkomma ligger i linje med det allmänna rättsmedvetandet

Utredningen har uppmärksammat att den finansiella sektorn har ett utökat behov av registerkontroll. Utredningen har som ett alternativ föreslagit att för det fall lagstiftaren anser att den finansiella sektorn kan ha ett behov av registerkontroll, ska det regleras genom att

regeringen i varje enskilt fall ska föreskriva när arbetsgivaren ges möjlighet till att inhämta registerutdrag. (ändring i lag 1998:620 om belastningsregister)

BAO menar att den i utredningen föreslagna lagstiftningen inte bidrar till att göra området mer överskådligt eller möter branschens behov av registerkontroll. BAO anser att det inte är möjligt att inom verksamheter som ständigt befinner sig i förändring reglera alla över tiden uppkommande situationer för att därigenom säkerställa det behov arbetsgivare inom den finansiella sektorn har av att genomföra registerkontroll. Detta synsätt förefaller för övrigt delas av utredningen. BAO menar även att hänsyn måste tas till att inte bara verksamheten utan även medarbetarna befinner sig i ständig förändring/utveckling inom olika arbeten. Att erhålla tjänst som försäkringsförmedlare eller att arbeta direkt eller indirekt med bankens säkerhetsarbete utgör inte alltid den första anställningen inom en bank/företag, utan är inte helt sällan ett naturligt steg i karriären och utvecklingen inom banken/bolaget. Det medför att en arbetsgivare med nödvändighet måste kunna få genomföra en registerkontroll även av den som söker en anställning som kan komma att innebära ett framtida arbete med krav på sådan kontroll för att förvissa sig om att den sökande kan utvecklas vidare i sin anställning. Konsekvenserna av att en arbetsgivare i framtiden ska vara förhindrad till ett sådant förfarande och i stället kunna efterfråga ett registerutdrag först efter att anställning erhållits och den anställde t.ex. ska påbörja sin utbildning till försäkringsförmedlare behöver inte närmare beskrivas.

BAO menar även att det är lämpligare ur integritetssynpunkt att individen själv hämtar ut sitt registerutdrag och därefter väljer om det ska visas upp än att utdrag ur registret inhämtas av arbetsgivaren.

Den finansiella sektorns förutsättningar för sin verksamhet kan i dag inte endast ses ur ett nationellt perspektiv. Bankerna är i dag internationella och verksamheten är beroende av utländska aktörers förtroende för den verksamhet som bedrivs. Som exempel kan nämnas internationell upplåning och förmedling av transaktioner. De utländska samarbetsparterna förutsätter att företagen inte representeras av medarbetare som är brottsligt belastade eller att brottsligt belastade personer i övrigt arbetar inom den affär eller transaktion som sker mellan parterna. Tveksamhet i det avseendet kan inte bara fördyra bolagens verksamhet utan även i vissa fall helt omöjliggöra vissa internationella transaktioner.

Utredningen har framfört att det finns andra metoder att tillgå för att säkerställa arbetsgivarens behov av kontroll vid rekrytering, vilket sannolikt är fallet. Argumentet framstår dock som något svårförståeligt ur främst två aspekter.

Dels förefaller utredningen vara av uppfattningen att det föreligger situationer där arbetsgivaren har ett berättigat behov av att närmare utreda den arbetssökandes bakgrund även vad avser kriminell belastning eller leverne. I dessa situationer skulle i så fall en alternativ metod vara godtagbar utan att det föreligger en situation som kan återfinnas i lag eller förordning som ger stöd för registerkontroll.

Dels förefaller utredningen mena att arbetsgivaren som alternativ till en registerkontroll i stället mer generellt kan använda sig av alternativa undersökningsmetoder. BAO menar att dessa generella och oftare ”bredare” bakgrundskontroller i vissa fall kan uppfattas som mer integritetskränkande av individen i jämförelse med en registerkontroll som endast har som uppgift att visa om individen är eller har varit kriminellt belastad och vilken kriminalitet som det i så fall rör sig om. BAO är samtidigt av uppfattningen att sådana utökade bakgrundskontroller är nödvändiga för vissa befattningar.

Av redovisade undersökningar och enkäter som genomförts av utredningen vill BAO särskilt framhålla att inom finans- och försäkringsverksamhet har 58 % av de arbetsgivare som begärt registerutdrag svarat nej på frågan om en anteckning i belastningsregistret har varit avgörande för att neka en person anställning. 44 % har svart ja. Inom samma bransch svarar samtidigt endast 4 % av de tillfrågade ja på frågan om den arbetssökande har tagit tillbaka sin ansökan då fråga om registerutdrag aktualiserats. 84 % svarar nej på samma fråga.

Sätts svaren i ljuset av att 90 % av de individer som uppgav att de begärde registerutdrag på arbetsgivarens begäran var positiva till detta eller ansåg att det inte påverkade deras integritet negativt, menar BAO att registerkontrollen i dess nuvarande utformning fyller en nödvändig funktion, att arbetsgivarna hanterar frågan på ett ansvarsfullt och nyanserat vis samtidigt som de som har att visa upp ett registerutdrag inte uppfattar det som integritetskränkande.

Att problematiken med en ökande numerär av begärda registerutdrag ska utgöra skäl för en så ingripande lagstiftning som utredningen föreslår förefaller främmande.

Avslutningsvis noterar BAO att det i utredningen saknas en redogörelse avseende återfallsstatistik för olika typer av brottslighet, exempelvis ekonomisk brottslighet, narkotikabrott och våldsbrott.

Gunilla Grenö

**BANKINSTITUTENS
ARBETSGIVAREORGANISATION**